

Naslov članka/Article:

Bibliografija – primer bibliografije za svetovalne delavce na osnovni šoli

Bibliography – Example of a Bibliography for Counsellors in Primary Schools

Avtor/Author:

Tanja Marčič

DOI:

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Šolska knjižnica št. 1-2/2016, letnik 25

ISSN 0353-8958

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2016

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/solska-knjiznica/>

Bibliografija – primer bibliografije za svetovalne delavce na osnovni šoli

Bibliography – Example of a Bibliography for Counsellors in Primary Schools

Tanja Marčič

Izvleček

Bibliografija je urejen seznam gradiva na podlagi določenih kriterijev. Teoretično je opredeljena kot dejavnost, ki zbira, vrednoti, izbira, vsebinsko analizira in opisuje knjižno gradivo in druga gradiva ter jih tudi klasificira ter ureja. Bibliografski popis nastaja v treh fazah (zbiranje in izbiranje gradiva, bibliografsko opisovanje in klasificiranje ter urejanje opisov bibliografskih enot). Na podlagi različnih kriterijev pa bibliografije delimo tudi na različne vrste. Vsebina članka bo knjižničarjem začetnikom predstavila opredelitev, namen in vrste bibliografije ter prikazala primer bibliografije.

Ključne besede

bibliografija, urejeni popisi, bibliografska enota, naloge bibliografije, metode bibliografij, vrste bibliografij, primer bibliografije

Abstract

Bibliography is an organised list of material, based on specific criteria. It is defined theoretically as an activity that collects, evaluates, selects, analyses the content, describes, classifies, and organises books and other material. A bibliographic index is created in three stages (collection and selection of material, bibliographic description, and classification and organisation of the descriptions of bibliographic units). Based on various criteria, bibliographies are categorised into various types. The contents of this article will present the definition, purpose and types of bibliographies to novice librarians, and demonstrate an example of a bibliography.

UDK

016:37.048

Key words

bibliography, organised indexes, bibliographic unit, bibliographic tasks, bibliographic methods, types of bibliographies, example of a bibliography

OPREDELITEV BIBLIOGRAFIJE

Janez Logar (1970) je sodobno opredelitev bibliografije zapisal takole: »Bibliografija je strokovno-znanstvena dejavnost, ki zbira, vrednoti, izbira, vsebinsko analizira in opisuje tiskane ali drugače razmnožene javnosti namenjene tekste – bibliografske enote – ter te

opise klasificira, ureja in navadno v obliki urejenih popisov tudi publicira z namenom dati informacije o literaturi in s tem pripomočke za strokovno delo.«

Z izrazom bibliografija se poimenujejo tudi končni rezultati bibliografskega dela, kot so bibliografski sezname, urejeni popisi literature vseh vrst in delo z njimi (Logar, 1970).

Izraz bibliografija pa nam predstavlja tudi nauk o teoretičnih in metodičnih osnovah bibliografovega dela (Logar, 1970).

Definicija bibliografije se dopolnjuje in spreminja, kar je vidno tudi v najnovejši definiciji bibliografskega opisa. Slednji je opredeljen kot skupek podatkov, ki se nanašajo na entitete bibliografskega zapisa. Skupek podatkov zajema opisne podatkovne elemente, ti pa so določeni v Mednarodnih standardnih bibliografskih zapisih, ISBD-jih (Žumer, 2004).

NALOGE BIBLIOGRAFIJE

Pri opredeljevanju nalog sodobne bibliografije zasledimo dve smeri.

Zagovorniki prve smeri menijo, da je prvotna naloga bibliografa, da bibliografske enote popisuje po zunanjih podatkih in po njeni zunanji podobi. Pri tem upošteva vsa bibliografska tehnična pravila opisa. Sama vsebina enot ga ne zanima oz. le toliko, da lahko enoto uvrsti v ustrezni oddelek ureditve bibliografije (Logar, 1970).

Drugi bibliografi nasprotujejo zgoraj opisane mu. Menijo, da mora bibliograf poleg natančnega bibliografsko-tehničnega opisa zapisati tudi poglobljeno vsebino, kakovost, zgodovinske in sodobne pomembnosti enote, njeno filozofsko in politično usmerjenost ... (Logar, 1970).

Glavna naloga nacionalne bibliografije je prikazati založniško produkcijo naroda.

Glavna naloga nacionalne bibliografije je prikazati založniško produkcijo naroda. Po Unescovih priporočilih naj bi se te izdelovale po državnem principu, ki temelji na obveznem izvodu (Wagner, 2000). Za sestavljanje tekoče splošne nacionalne bibliografije zadostuje obvladovanje tehnike bibliografskega opisovanja. Zahteve po kritičnosti pri izboru ne moremo prenesti na splošno nacionalno bibliografijo. Če bi iz nje črtali nekakovostne prispevke ali dela, za katere bibliograf meni, da so sporna, bi jo okrnili v njenem bistvu, prikrajšali bi jo za njeno osnovno nalogo – tj. popisati in za potrebe znanosti evidentirati celotno literarno produkcijo določenega naroda ali države v določenem časovnem obdobju. Pri sestavljanju strokovnih bibliografij pa se od bibliografa zahteva tudi sposobnost presojanja kakovosti

in izbiranja bibliografskih enot po vsebinskih kriterijih ter tudi sposobnost, da v bibliografski opombi povzame glavne avtorjeve izsledke, jih po potrebi kritično vrednoti in enote vedno zanesljivo uvršča v primerne podrobne strokovne skupine in podskupine. Za takšno delo je danes potrebna specializacija bibliografov za posamezna področja oz. stroke. Bibliografi pri izdelavi najrazličnejših strokovnih bibliografij po navadi sodelujejo s skupino vrhunskih specialistov za posamezne stroke (Logar, 1970).

METODE BIBLIOGRAFIJE

Nastanek bibliografskega popisa se navezuje na 3 faze dela:

Zbiranje in izbiranje gradiva

Zbiranje gradiva je prva faza nastajanja bibliografije. Bibliograf mora poznati veliko več gradiva, ki ga kasneje na podlagi izbranih kriterijev, vključi v bibliografijo (Žumer, 2004).

Bibliografsko opisovanje

Bibliograf navaja vse elemente, ki jih uporabnik gradiva potrebuje za identifikacijo bibliografske enote. Osnovni vir za bibliografsko opisovanje so Mednarodni standardni bibliografski opisi za posamezne vrste gradiva (Žumer, 2004).

Klasificiranje in urejanje opisov bibliografskih enot

Ureditev bibliografije je odvisna od različnih elementov, kot so: vrsta bibliografije, gradivo bibliografskih enot, uporabniki, katerim je namenjena. Osnovno ureditev dopolnjujejo dodatna kazala, ki uporabnikom omogočajo iskanje po različnih kriterijih, kar pa poveča uporabnost bibliografije (Žumer, 2004).

VRSTE BIBLIOGRAFIJ

Bibliografije delimo gleda na:

- čas izhajanja (retrospektivna, tekoča, zaključena in komulativna bibliografija);
- zunanjo obliko (knjižna, skrita, listkovna/kartotečna, elektronska bibliografija);
- značaj oz. način zbiranja gradiva (izčrpna, izbirna/selektivna bibliografija);

- nosilce informacij oz. gradivo (tiskani: v knjižni ali neknjižni obliki in netiskani nosilci);
- geografsko območje (mednarodna/svetovna/univerzalna, narodna/nacionalna, pokrajinska/regionalna/domoznanska, krajevna/lokalna bibliografija);
- vsebinski izbor (splošna, posebna/specialna, strokovne, temeljna/elementarna, popisna, opisna, anotirana/analitična/kritična bibliografija);
- način popisovanja (primarna, sekundarna bibliografija);
- druge kriterije (informativna/signalna, napovedana/indikativna, založniška, osebna/personalna bibliografija) (Žumer, 2004).

PRIMER BIBLIOGRAFIJE ZA SVETOVALNE DELAVCE NA OSNOVNI ŠOLI

Delo v svetovalni službi se nanaša na različna področja. Eno izmed njih je tudi poklicno usmerjanje. S tega področja vsako leto potrebujejo informacije devetošolci in prav tako osmošolci, njihovi starši ter učitelji. Zato menim, da je na šoli praktično imeti bibliografijo gradiva s področja poklicne orientacije.

Spodaj predstavljena bibliografija je:

- retrospektivna (glede na čas izhajanja), saj popisuje bibliografske enote za celotno preteklo obdobje;
- knjižna in elektronska (glede na zunanjo obliko),
- izbirna/selektivna (glede na značaj oz. način zbiranja gradiva), ker popisuje bibliografske enote, izbrane po določenem kriteriju – v mojem primeru glede na vsebino;
- knjižna (glede na nosilce informacij oz. gradivo), zato ker se nahaja na tiskanem nosilcu;
- popisna (glede na vsebinski izbor), saj opisuje bibliografske enote samo z osnovnimi bibliografskimi elementi, ki so nujni za identifikacijo zapisa;
- sekundarna bibliografija (glede na način popisovanja), ker so bili zapisi bibliografskih enot prevzeti iz drugih virov – tj. knjižnični katalog.

Bibliografija gradiva s področja poklicne orientacije na OŠ Domžale:

- BORDET, Sophie.** O poklicih, moj poklic. 1. izd., 1. natis. Ljubljana : DZS, 2007.
- EUROPEAN Community.** Izobraževalno in poklicno usmerjanje v Evropski skupnosti. 1. natis. Ljubljana : Izida, 1997.
- FISCHINGER, Duža.** Ko bom velik(a), bom ---!. Ljubljana : Center RS za poklicno izobraževanje, 2000.
- LIKAR, Peter.** Postal bom gradbenik. Ljubljana : Splošno društvo gradbeništva tGM Slovenije, 1981.
- MAMI, očka, otrok in ---.** Ljubljana : Zveza skupnosti za zaposlovanje SR Slovenije, 1977.
- PAVLIN, Samo.** Prehod 2000 : Del 1. Ljubljana : Delo, 1999.
- PAVLIN, Samo.** Prehod 2000 : Del 2. Ljubljana : Delo, 1999.
- PAVLIN, Samo.** Vodnik po srednjih šolah in srednješolskih programih. Ljubljana : Delo, 2006.
- POKLICI in šole.** Ljubljana : Zveza skupnosti za zaposlovanje SR Slovenije, 1989.
- POLAK, Zlatka.** Metalurgija, kovinarstvo, strojništvo : učenke, učenci. Ljubljana : Izobraževalna skupnost za metalurgijo in kovinarstvo SR Slovenije, 198?.
- PREGELJ Arčon, Branka.** Poklicna orientacija v 7. in 8. razredu osnovne šole. Delovni zvezek za učence sedmega in osmega razreda. Nova Gorica : Educa, 2000.
- RUPAR, Brigita.** Poklicna orientacija v petem in šestem razredu osnovne šole : priložnik za poklicno vzgojo in svetovanje. 1. natis. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2001.
- SLANC, Anton.** Srednješolski programi in poklici. 6. dopolnjena in spremenjena izd., 1. natis. Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1996.
- SREDNJEŠOLSKI izobraževalni programi.** 1, Izobraževalni programi s podaljšano

veljavnostjo od šolskega leta 1998/1999.
Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport,
1999.

VODNIK po poklicih, višjih šolah in fakultetah. 1. del. Ljubljana : Delo, 2006.

VODNIK po poklicih, višjih šolah in fakultetah. 2. del. Ljubljana : Delo, 2006.

WOLFE, Lorenz, Frank, Johanna. Odkrivanje poklicnega cilja in strategija njegovega uresničevanja : pomoč pri študiju, poklicnem izobraževanju, dopolnilnem izobraževanju : kibernetika strategija : navodila za začetnike v poklicu, strokovnjake in tiste, ki se poklicno usmerjajo. Maribor : Doba, 1993.

SKLEP

Ob vedno bolj raznolikih vrstah informacijskih virov in vedno bolj razširjenem digitalnem svetu so informacije zelo razkropljene. Sve-

tovni splet nam ponuja ogromno informacij, ki pa pogosto niso verodostojne, preverjene ... ali uporabniku potrebne. Uporabnik mora dobljene informacije analizirati, interpretirati, vrednotiti in selekcionirati glede na uporabnost.

Bibliografija je urejen seznam gradiva na podlagi določenih kriterijev. Pri sestavljanju bibliografij (predvsem strokovnih) se od bibliografa pričakuje tudi presojanje kakovosti in izbiranja bibliografskih enot po vsebinskih in drugih kriterijih, bibliografske enote pa nato tudi klasificira in uredi ter opremi z dodatnimi kazali, kar pomeni, da nam bibliografije omogočajo iskanje potrebnih informacij oz. gradiva po različnih kriterijih, kar pa poveča njihovo uporabnost. Zato nam bibliografija predstavlja popisan skupek ovrednotenega gradiva, izbranega po določenih kriterijih, in nam omogoča večji pregled nad zbranim in potrebnim gradivom. ●

Viri in literatura

Logar, J. (1970). Uvod v bibliografijo. Ljubljana: Zavod Narodna in univerzitetna knjižnica.

Wagner, L. (2000). Slovenska bibliografija : Prikaz stanja glede na priporočila UNESCO za izdelavo tekočih nacionalnih bibliografij. V *Knjižnica*, 44, (1-2), 113–120.

Žumer, F. (2004). Bibliografije. V *Informacijsko opismenjevanje : Priročnik za delo z informacijskimi viri*, 128–145. Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

TANJA MARČIČ, prof. ped. in soc. svetovalna delavka in knjižničarka na Osnovni šoli Domžale.
Naslov: Osnovna šola Domžale, Bistriška 19, 1230 Domžale
E-naslov: tanja.marcic@gmail.com